

LATVIJAS NACIONĀLĀS OPERAS DARBĪBAS PĀRSKATS PAR 2009. GADU

2009. gads Latvijas Nacionālajai operai (LNO) ir bijis mākslinieciski augstvērtīgs un vēsturiski zīmīgs. LNO turpinājusi mākslinieciskās izaugsmes centienus, nostabilizējot savu vietu starptautiskajā mūzikas aprītē. Ar grandiozu galā koncertu nosvinēta LNO 90 gadu jubileja, tapuši vairāki jauniestudējumi, LNO viesojušies pasaulslaveni operas un baleta mākslinieki (skat. 1.1.), LNO mākslinieki devušies viesizrādēs uz Latvijas reģioniem un ārvalstīm (skat. 1.3.), gada laikā mākslinieciskie sasniegumi novērtēti ar dažādām kultūras balvām un nominācijām (skat. 1.2.).

2009. gada sākumā LNO ieguva jaunu juridisko statusu, no LR Kultūras ministrijas pārraudzībā esošas nacionālas nozīmes valsts kultūras iestādes kļūstot par VSIA Latvijas Nacionālā opera.

Tika turpināta iepriekšējās sezonās veiksmīgi aizsāktā Izglītības programmas paplašināšana, ietverot gan LNO mākslinieku profesionālo izaugsmi, gan uz auditoriju vērstus jaunus projektus, piemēram, izbraukumus uz reģioniem (skat. 2.3.). 2009. gada jūlijā darbību sāka LNO jaunā interneta lapa, kas guvusi lielu atsaucību apmeklētāju vidū (skat. 3.3.).

2009. gadā ievērojami samazināts valsts dotācijas apjoms (2008. gadā tas bija Ls 5 740 323, 2009. gadā – tikai Ls 4 881 455). Ņemot vērā iedzīvotāju pirktspējas kritumu, pazeminātas arī biļešu cenas, līdz ar to samazinājušies biļešu ieņēmumi (skat. 4.1.). Rezultātā nedaudz samazinājies jauniestudējumu skaits: salīdzinot ar 2008. gadu, kad tika realizēti 5 jauniestudējumi, 2009. gadā sagatavoti 4 jauniestudējumi, toties bijis lielāks atjaunojumu skaits (skat. 1.1.). Neskaidrā finanšu situācija (valsts dotācijas apjoms nav stabili paredzams – piemēram, 2009. gada budžets tika samazināts ne tikai gada sākumā, bet arī (iepriekš neplānoti) gada vidū) liek ļoti piesardzīgi plānot un publiskot repertuāru. Tas ir „solis atpakaļ” no iepriekšējās sezonās sasniegtā, kad savlaicīgi tika publicēts visas sezonas repertuārs. Tika realizēta virkne pasākumu, kas vērsti gan uz materiālo resursu izmantošanas optimizāciju, gan personāla resursu pārstrukturizāciju un personāla izmaksu ekonomiju (skat. 5.).

1. LNO SVARĪGĀKIE IEKŠĒJIE NOTIKUMI, PROCESI UN SASNIEGUMI

1.1. LNO operas un baleta trupas mākslinieciskie sasniegumi

LNO ir repertuāra teātris, kas sezonas ietvaros no septembra vidus līdz maija beigām piedāvā gan operas un baleta izrādes, gan dažādus koncertus. Katru gadu LNO tiek sagatavoti vidēji 6 jauniestudējumi, saglabājot līdzvērtīgu proporciju starp abiem žanriem un īstenojot daudzveidīga repertuāra politiku. Sakarā ar samazināto valsts dotāciju un vispārējo finansiālo situāciju valstī 2009. gadā sākotnēji bija plānots mazāks jauniestudējumu skaits nekā iepriekšējos gados, tomēr, iekļaujot repertuārā vairāku iestudējumu atjaunojumus, ir sekmīgi izdevies dažādot repertuāru.

LNO 2009. gada atzīstamos mākslinieciskos sasniegumus atspoguļo rezultatīvie rādītāji: Lielajā zālē notikušas 162 izrādes (no tām 72 operas, 76 baleta izrādes un 14 koncerti), Jaunajā zālē – 30 notikumi (2 operas izrādes, 3 jauno horeogrāfu baleta vakari, 23 Izglītības programmas pasākumi un 2 citi pasākumi), bet Beletāžas zālē – 10 koncerti. Pavisam LNO telpās 2009. gadā notikuši 202 pasākumi, bet vēl 35 pasākumi notikuši ārpus LNO telpām (12 operas, 15 baleta izrādes un 8 koncerti viesizrādēs Latvijā un ārvalstīs).

2009. gadā **iestudētas trīs operas** (G. Doniceti *Mīlas dzēriens* un Ž. Masnē *Verters*, kas tapuši sadarbībā ar Erfurtes teātri, un V. A. Mocarta *Dons Žuans*) un **viens balets** (argentīniešu horeogrāfa M. Vainrota *Tango Plus. Ceļojumi*), realizēti **divi operu un viens baleta iestudējuma atjaunojums** (Dž. Verdi *Masku balle*, J. Lūsēna un M. Zālītes *Putnu opera* un L. Delība *Kopēlija*).

Ar LNO māksliniekiem 2009. gadā līdzīgi kā iepriekšējās sezonās strādājuši **starptautiski atzīti režisori un horeogrāfi** – operas iestudējumus veidojuši Erfurtes teātra vadītājs, šveiciešu režisors Gijs Montavons, starptautiski atzītais lietuviešu režisors Gintars Varns un latviešu režisors Andrejs Žagars, kurš veidojis atzinīgi vērtētus iestudējumus arī Vācijā, Krievijā un Ungārijā. Baleta *Tango plus. Ceļojumi* iestudēšanai uzaicināts argentīniešu horeogrāfs Maurisio Vainrots, bet pie baleta *Kopēlija* atjaunojuma strādājis LNO baleta mākslinieciskais vadītājs Aivars Leimanis.

LNO, plānojot jauniestudējumus un atjaunojumus, turpināja iesākto **veiksmīgo repertuāra politiku**, aptverot dažādas vecuma un interešu grupas. *Mīlas dzēriens* Aleksandra Viļumaņa muzikālajā vadībā un Gija Montavona režijā veiksmīgi aizpildījis komiskās operas nišu, savukārt *Dons Žuans* (iestudējuma muzikālais vadītājs Džulians Reinoldss) un *Verters* (iestudējuma muzikālais vadītājs Modests Pitrens, abu iestudējumu režisors Andrejs Žagars) papildina repertuāru ar žanra meistardarbiem. *Tango plus. Ceļojumi* aizrauj modernā baleta mīļotājus, savukārt klasiskā *Kopēlija* (horeogrāfs Aivars Leimanis, diriģents Normunds Dreģis) un bērniem domātā *Putnu opera* (režisore Baņuta Rubesa, diriģents Andris Veismanis) papildina visai ģimenei paredzēto repertuāru.

2009. gads bijis gan **spilgtu individuālu sasniegumu** laiks, gan periods, kurā noritējuši veiksmīga sadarbība ar **starptautiski atzītiem māksliniekiem**, kuri iesaistījušies LNO koncertdarbībā, jauniestudējumu tapšanā un repertuāra izrādēs.

Lomās LNO iestudējumos 2009. gadā pārliecinoši **debitēja** LNO solistes Gunta Davidčuka (skat. 1.2.) un Olga Jakovļeva. Pie jaunām lomām veiksmīgi turpināja strādāt arī jau iepriekšējā gadā sevi pieteikušie **jaunās paaudzes solisti** Raimonds Bramanis, Andris Ludvigs, Dana Bramane, Inga Šjubovska un Imants Erdmans. Vairākas spilgtas debijas notikušas arī baleta izrādēs: Jūlija Gurviča debitēja titullomā baletā *Anna Kareņina*, Elza Leimane un Sabīne Guravska debitēja Marijas lomā baletā *Riekstkodis*, bet Raimonds Martinovs – prinča Zigrīda lomā baletā *Gulbju ezers* un Prinča lomā baletā *Riekstkodis*.

LNO izrādēs un koncertos piedalījās **Latvijas solisti**, kas, veidojot **starptautiski veiksmīgu profesionālo karjeru**, daudzina Latvijas vārdu pasaulē: janvārī notika Ineses Galantes solokonzerts sadarbībā ar diriģentu Tadeušu Voicehovski, divos koncertos (sezonas atklāšanā un LNO 90. jubilejas koncertā) viesojās Aleksandrs Antoņenko, sezonas atklāšanas koncertā, kā arī G. Doniceti operas *Mīlas dzēriens* jauniestudējuma pirmizrādē un Rīgas Operas festivāla (ROF, skat. 2.2.) izrādēs piedalījās Marina Rebeka. Inga Kalna viesojās donnas Annas lomā V. A. Mocarta operas *Dons Žuans* jauniestudējuma pirmizrādē un uzstājās izrādēs ROF ietvaros, kā arī LNO 90 gadu jubilejas koncertā. Pēc spožas debijas Berlīnes, Milānas, Vīnes un Lionas operteātros un Zalcburgas festivālā un pēc divu gadu pārtraukuma jaunā mākslinieciskā kvalitātē Violetas lomu Rīgā dziedāja soliste Kristīne Opolais. Egils Siliņš kopā ar LNO operas trupu 2009. gada sākumā viesojās Luksemburgā, kur P. Čaikovska operas *Prīka dāma* izrādē iejutās Tomska lomā, bet vēlāk atgriezās uz LNO skatuves titullomā R. Vāgnera operā *Klīstošais holandiešu* ROF izrāžu ietvaros un LNO 90 gadu jubilejas koncertā.

Lai veiksmīgi iekļautos starptautiskajā apritē un nodrošinātu neatslābstošu publikas interesi, LNO svarīga arī **viessolistu** iesaistīšana repertuāra izrādēs, un daudzi no šiem viessolistiem LNO atgriezās atkārtoti: martā Līzas lomu P.Čaikovska operā *Prīka dāma* viesojās lietuviešu soliste Asmika Grigorjana, kuras partneris Hermaņa lomā bija Dmitrijs Polkopins. Asmika

Grigorjana piedalījās arī jauniestudējumu sagatavošanā (donnas Elvīras lomā V. A. Mocarta operā *Dons Žuans* un Šarlotes lomā Ž. Masnē operā *Verters*) un repertuāra izrādēs. A. Dvoržāka operas *Nāra* izrādēs līdzās Asmikai Grigorjanai Prinča lomā skatītājus priecēja tenors Dmitro Popovs, kurš ir biežs viessolists uz LNO skatuves. 2009. gadā īpaši spilgts bija viņa Nemorīno lomas atveidojums G. Doniceti operas *Milas dzēriens* pirmizrādē, kā arī lomas izrādēs *Traviata* un *Madama Butterfly*. 2009. gada martā pēdējo reizi pirms ilgāka laika pārtraukuma uz LNO skatuves viena no skatītāju gaidītākajām izrādēm – Dž. Verdi opera *Aīda*, kur titullomā bija krievu soliste Tatjana Lucko, bet Radamesa lomā – Augusts Amonovs. 2009. gadā LNO koncertu programmas gan LNO 90 gadu jubilejas noskaņās, gan Vecgada koncertos kuplīnāja publikas iemīļotā dziedātāja no Dienvidāfrikas Pritija Jende. 2009. gadā biežs viesis gan LNO repertuāra izrādēs *Nāra* un *Traviata*, gan operas *Dons Žuans* jauniestudējumā dona Otavio lomā valdzināja tenors Pāvels Černohs. Maijā Eiropas turnejas ietvaros LNO ar izrādi *Trīs solo un duets* viesojās pasaulslavenie dejotāji Ana Laguna un Mihails Barišņikovs (viņš iepriekšējo reizi Rīgā viesojies 90. gadu nogalē).

2009. gads nozīmīgs ar jauna **galvenā diriģenta** stāšanos amatā – pirmoreiz lietuviešu diriģents Modests Pitrens apliecināja sevi kā muzikālais vadītājs un teātra galvenais diriģents Ž. Masnē operas *Verters* jauniestudējumā, kas kritiķu vidū izpelnījās atzinību par augsto muzikālo un māksliniecisko līmeni un tika nominēts Lielajai mūzikas balvai 2009 kategorijā *Gada iestudējums*. Operas repertuāra izrādēs pie diriģenta pulks stājušies **viesdiriģenti** Gintars Rinkevičs, Tadeušs Voicehovskis un Džulians Reinoldss. Gan operas, gan baleta izrādēs turpinās veiksmīga sadarbība ar Latvijas diriģentiem Aleksandru Viļumani un Normundu Šnē. LNO vienmēr īpašu uzmanību vērsusi uz jaunu talantu atklāšanu un devusi iespēju debitēt un apliecināt savas profesionālās spējas **jauniem diriģentiem**. 2009. gadā operā notikušas divas spilgtas jauno latviešu diriģentu debijas. Gada sākumā V. A. Mocarta operā *Burvju flauta* pie diriģenta pulks LNO pirmo reizi stājās Ainārs Rubiķis, kurš diriģēja LNO orķestri arī Latviešu simfoniskās mūzikas koncertā Lielajā Ģildē, atskaņojot fragmentus no R. Grīnblata baleta *Rigonda*, un Budapeštas operas orķestri LNO viesizrāžu laikā Miškolcu festivālā Ungārijā ar V. A. Mocarta operu *Burvju flauta*. Savukārt ar pirmo izrādi LNO – Dž. Verdi *Traviatu* – savu diriģenta karjeru operā uzsāka LNO orķestra mūziķis Atvars Lakstīgala, kurš ticis uzņemts Berlīnes Mākslas universitātes maģistrantūras programmā diriģēšanas specialitātē.

Teātra radošo daudzveidību apliecina **intensīvā un mākslinieciski augstvērtīgā koncertdarbība**, kas norisinājusies Lielajā zālē un Beletāžas zālē. Lielajā zālē izskanējuši deviņi koncerti. Ikgadējo solokonzertu Lielajā zālē sniedza publikas iemīļotā soliste Inese Galante. Ar vērienīgu koncertu jubileju atzīmēja izcilā latviešu vokālā pedagoģe Anita Garanča. ROF noslēgumā izskanēja A. Dvoržāka Rekvīems solistu Asmikas Grigorjanas, Jevgeņijas Segeņukas, Valentīna Prolata un Vadima Linkovska, LNO kora un orķestra, VAK *Latvija* un diriģenta Gintara Rinkeviča interpretācijā. Ar plašu koncertu Operā tika atzīmēta Alfrēda Kalniņa 130. jubilejas atcere. LNO 90 gadu jubilejas svinību kulminācija bija vērienīgs galā koncerts ar LNO operas un baleta mākslinieku, kora un orķestra un daudzu starptautiski atzītu viessolistu piedalīšanos. Tradicionālo Vecgada koncertu programmu veidoja operešu melodijas diriģenta Normunda Vaiča vadībā.

Savukārt kamerģimelju koncerti un solokonzerti Beletāžas zālē vērsta uz mūziķu mākslinieciskā potenciāla attīstīšanu, ansambļa muzicēšanas izkopšanu, klausītāju izglītošanu un iepazīstināšanu ar kamerģimelju repertuāru un jaunajiem mūziķiem. Ar *Audi*, VKKF un *Latvenģo* atbalstu izskanējuši astoņi kamerģimelju un solokonzerti Beletāžas zālē. Mākslinieki savos koncerta pieteikumos bija iekļāvuši komponistus, kuri pārstāv dažādu laikmetu un stilu mūziku, popularizējot arī latviešu komponistu devumu kamerģimelju. Savu pirmo solokonzertu Rīgā dziedāja LNO solists Jānis Apeinis programmā kopā ar pianistu

Mārtiņu Zilbertu. Īpašu Alfrēda Kalniņa solodziesmu programmu bija sagatavojusi pianiste Ilze Ozoliņa, pieaicinot solistus Ingu Šļubovsku, Airu Rūrāni, Antru Bigaču, Andri Ludvigu un Krišjāni Norveli. ROF ietvaros notika tematisks kamermūzikas koncerts, kurā skanēja operu komponistu kamermūzika, ko atskaņoja Pēteris Plakidis, Dzintars Beitāns, Ivars Bezprozvanovs, Inga Šļubovska un Jānis Kurševs. Kamermūzikas programmas atskaņoja arī vairāki ansambļi, ko veidojuši LNO orķestra mūziķi, pieaicinot atsevišķus viesmāksliniekus: flautiste Ilona Meija kopā ar altisti Elizabeti Sorokinu un arfisti Jekaterinu Suvorovu, vijolnieks Jurijs Savkins un pianists Mārtiņš Zilberts, pianiste Herta Hansena un dziedātāja Ieva Parša kopā ar čellisti Ingu Sunepu un flautisti Ilonu Meiju, kā arī vijolniece Svetlana Okuņa, čelliste Inga Sunepa un pianists Juris Žvikovs.

1.2. LNO mākslinieciskās darbības novērtējums

2009. gadā LNO **mākslinieki nominēti un apbalvoti** gan par spilgtu individuālu sniegumu, gan izcilu darbu ansamblī. Atzinīgi vērtēti arī LNO iestudējumi, teātra attīstības tendences un spēja konkurēt starptautiskajā aprītē:

- 2009. gada 2. oktobrī ar **LNO patrona AS Latvijas Gāze Gada balvas pasniegšanu un laureātu koncertu** tika atklāta 2009./2010. gada sezona. Tradīciju ik gadu pasniegt balvas Operai 1997. gadā iedibināja LNO ģenerālsponsors AS *Aldaris*. Šobrīd tradīciju turpina LNO patrons – AS *Latvijas Gāze*, kuras sadarbība ar LNO tika uzsākta 2005. gadā, uzņēmumam kļūstot par lielāko atbalstītāju Operas vēsturē. Balva tika pasniegta astoņās kategorijās. Par Labāko operas solisti tika atzīta Inga Šļubovska, par Labāko baleta solistu – Andris Pudāns, bet Labākais orķestra mākslinieks šoreiz bija ansamblis – LNO stīgu kvartets (Svetlana Okuņa, Leonards Antonevičs, Elizabete Sorokina, Inga Sunepa) un pianists Juris Žvikovs. Balva par ieguldīto mūža darbu tika pasniegta ilggadējam LNO kora māksliniekam Guntim Rostokam (mākslinieciskajā jomā) un Dekorāciju koka un metāla konstrukciju izgatavošanas un remonta daļas vadītājam Valdim Biezajam (tehniski administratīvajā jomā). Balvu Par ģipšiem mākslinieciskiem sasniegumiem aizvadītajā sezonā saņēma Marina Rebeka, bet balva Par ģipšiem radošiem nopelniem tika pasniegta LNO orķestrim. Skatītāju balva labākajam sezonas jauniestudējumam tika noskaidrota interneta balsojumā portālā www.delfi.lv, un par to kļuva vācu horeogrāfa Kristiana Špuka iestudētais balets *Smilšuvīrs*.
- 2009. gada 24. oktobrī Latvijas Kultūras akadēmijā un Latvijas Nacionālajā operā notika **Riharda Vāgnera dienas pasākumi** – atklātās lekcijas Latvijas Kultūras akadēmijā un **Rienci balvas 2009** pasniegšana Latvijas Nacionālajā operā. Rienci balva dibināta 2004. gadā un tiek piešķirta par mūža ieguldījumu kultūras menedžmentā. Balva nosaukta par godu Riharda Vāgnera pirmajai nozīmīgākajai operai *Rienci*, kuru R. Vāgners sāka komponēt Rīgā. Iepriekšējos gados balvu saņēmušas Gudruna Vāgnere un Inna Davidova. 2009. gadā Rienci balvu saņēma diriģents un komponists Peters Ružička. Rienci balvas 2009 komiteju veido Latvijas goda konsule Hamburgā Sabīne Zommerkampa-Homane, prof. Jānis Siliņš, Andrejs Žagars, Inna Davidova, Ivars Bērziņš un Daniels Jāns.
- 2009. gada 13. novembrī Latvijas Nacionālajā operā pēc G. Doniceti operas *Milas dzēriens* izrādes studentu korporācija *Talavija* pasniedza tās filistra un dibinātāja **Prof. Paula Saksa Atzinības balvu** LNO solistam **Raimondam Bramanim**. Korporācijas *Talavija* prof. Paula Saksa Atzinības balvu ik gadu tiek piešķirta kādam no Latvijas opermūzikas jaunajiem talantiem. 2009. gadā balva tika pasniegta piecpadsmito reizi. Prof. Paula Saksa Atzinības balvu 1995. gadā nodibināja studentu

korporācija *Talavija*, lai atbalstītu jaunos, spožu nākotni sološos latviešu opermūzikas talantus un vienlaicīgi izteiktu atzinību par viņu sasniegto mūsu operas labās slavas un tradīciju stiprināšanā kā vietējā, tā starptautiskā mērogā.

- 2009. gada 13. novembrī Latvijas Nacionālās operas diriģents **Mārtiņš Ozoliņš** ieguva 2. vietu **Jormas Panulas starptautiskajā diriģentu konkursā Vāsā, Somijā**. Ievērojamā somu diriģēšanas vecmeistara Jormas Panulas vārdā nosauktais konkurss ir viens no nozīmīgākajiem starptautiskajiem diriģentu konkursiem Eiropā.
- 2009. gada 23. novembrī notika ikgadējā **Spēlmaņu nakts balvu pasniegšana** labākajiem pagājušās 2008./2009. gada sezonas teātra māksliniekiem. Laureātu vidū ir par Gada scenogrāfu atzītais LNO galvenais scenogrāfs **Andris Freibergs** (par darbu jauniestudējumā *Dons Žuans* Latvijas Nacionālajā operā) un Gada baleta mākslinieka nosaukums ticis LNO baleta solistam **Arturam Sokolovam** (par Franča lomu baletā *Kopēlija* un Natanaela lomu baletā *Smilšuvīrs*).
- 2010. gada 2. martā Latvijas Nacionālās operas telpās norisinājās **Lielās mūzikas balvas 2009** pasniegšanas ceremonija un koncerts. Laurus nominācijā **Gada debija** plūca dziedātāja **Gunta Davidčuka**, kas līdzās dažādiem kamermūzikas projektiem Latvijas koncertzālēs ievērtību guva ar Sofijas lomu Ž. Masnē operā *Verters*, Oskara lomu Dž. Verdi operā *Masku balle* un Papagenas lomu V. A. Mocarta operā *Burvju flauta*. Nominantu vidū kategorijā **Gada debija** bija arī Latvijas Nacionālās operas soliste Inga Šļubovska, bet kategorijā **Gada uzvedums** tika nominēts Ž. Masnē operas *Verters* jauniestudējums un LNO kora mākslinieces Ievas Paršas soloprogramma *Spoži mirdzošais latvju pelēkais*.
- 2009. gadā baleta solisti **Elza Leimane** un **Raimonds Martinovs** bija vienīgie dejojāji no Eiropas, kuri iekļuva 6. Seulas starptautiskā baleta konkursa (Koreja) finālā.

1.3. LNO trupas un solistu viesizrādes pasaulē

Latvijas Nacionālā opera 2009. gadā bijusi astoņās viesturnejās septiņās valstīs, kopā sniedzot 26 izrādes un koncertus.

- Janvārī LNO trupa ar trīs P. Čaikovska operas *Pīķa dāma* izrādēm viesojās Luksemburgas *Grand Theater de Luxembourg* (sadarbībā ar Luksemburgas simfonisko orķestri un diriģentu Kirilu Karabicu).
- Februārī LNO trupa ar divām G. F. Hendeļa operas *Alcīna* un divām D. Šostakoviča operas *Mcenskās apriņķa lēdija Makbeta* izrādēm viesojās Starptautiskajā Honkongas mākslas festivālā.
- Martā LNO baleta trupa ar Ā. Adāna baleta *Žizele* izrādi un galā koncertu viesojās Boloņas *Auditorium Manzoni*, Itālijā.
- Jūnijā LNO baleta trupa ar astoņām Ā. Adāna baleta *Korsārs* izrādēm viesojās Kaljari *Teatro Lirico* Itālijā un Gēras Operā Vācijā, bet operas trupa ar V. A. Mocarta operas *Burvju flauta* izrādi viesojās Miškolcas operas festivālā Ungārijā (sadarbībā ar Ungārijas Valsts operas orķestri).
- Jūlijā, turpinot ilggadējo sadarbību ar *Eesti Kontsert*, LNO ar R. Vāgnera operas *Klīstošais holandiešis*, Dž. Pučīni operas *Turandota* izrādēm, galā koncertu,

kamermūzikas koncertu un Dž. Verdi Rekviēma atskaņojumu piedalījās Sāremā Operas festivālā Kuresārē, Igaunijā. Dž. Verdi Rekviēma atskaņojumu vadīja pasaulslavenais diriģents Nēme Jervi.

- Augustā LNO baleta solisti ar M. Vainrota baleta *Tango plus* fragmentiem viesojās 13. starptautiskajā Imatras baleta festivālā Somijā.
- LNO vadošie baleta solisti vairākkārt uzaicināti piedalīties izrādēs Eiropā un Āfrikā. Elza Leimane un Raimonds Martinovs dejoja vadošās lomas sešās *Žizeles* izrādēs ar *Ballet Russe* Londonā. Raimonds Martinovs dejoja Toreodora lomu baletā *Karmena* Dienvidāfrikas operas un baleta teātrī Johannesburgā. Savukārt Aleksejs Avečkins un Sergejs Neikšins ir pastāvīgi Viļņas Operas un baleta teātra viessolisti Romeo lomā baleta *Romeo un Džuljeta* izrādēs.

Latvijas Nacionālā opera 2009. gadā sniegusi 3 izrādes un 4 koncertus **viesizrādēs Latvijā**: jūlijā LNO solisti, koris un orķestris sniedza brīvdabas koncertu Jēkabpils pils parkā, oktobrī LNO viesojās Ventspils Teātra namā *Jūras vērti*, Madonas kultūras namā un Praulienas pamatskolā, bet baleta mākslinieki sniedza koncertu Sarkaņu pagasta tautas namā un ar *Kopēliju*, *Tango plus* un P. Zuskas *Marijas sapni* viesojās Liepājas teātrī.

2. ĪPAŠIE PASĀKUMI

2.1. 90 gadu jubilejas aktivitātes

© LATVIJAS NACIONĀLAJAI OPERAI-90

LNO savai 90 gadu jubilejas sezonai devusi moto *Mans Baltais Nams*, izveidojot īpašu jubilejas zīmi, kas tiek izvietota uz visiem sezonas reklāmas un informācijas materiāliem. Par vadmotīvu tika izvēlēti cilvēciski uzrunājoši stāsti par Latvijas Nacionālo operu, identificējot to ar katra personisko sajūtu, atmiņām un notikumiem saistībā ar Balto Namu. Stāsti par Balto Namu ir saturiskais kodols tiem jubilejas pasākumiem, kas notiek par un ap LNO, paralēli repertuāra notikumiem uz skatuves.

- No 14. līdz 18. novembrim festivāla *Staro Rīga* ietvaros uz LNO fasādes tika demonstrēta **videoprojekciju filma-projekts** ar nosaukumu ***Vienas mājas sapnis***, vizuāli un audiāli atraktīvā formā interpretējot LNO 90 gadu jubilejas tēmu. Festivāla interneta balsojuma rezultātā *Vienas mājas sapnis* tika atzīts par skatītājiem visvairāk iepatikušos *Staro Rīga* gaismas objektu, kā rezultātā projekta autoru kolektīvs saņēma festivāla īpašo balvu.
- No 22. novembra LNO interneta lapā www.opera.lv ievietoti 22 LNO darbinieku un starptautiski atzītu Latvijas opermūzikas zvaigžņu **videostāstu treileri** par LNO. Šie videostāsti tika pārraidīti LNO dienesta telpās jubilejas koncerta laikā un izvietoti arī LNO interneta lapā, kā arī domubiedru kopās sociālajos tīmekļos *draugiem.lv* un *facebook*.
- Laika periodā no 14. decembra līdz 31. janvārim LTV 1 tika pārraidīti trīs dažādi LNO veidoti **videoklipi *Mans Baltais Nams*** (katra garums 40 sekundes, kopumā pārraidīti

300 reižu) – LNO darbinieku un Latvijas opermūzikas zvaigžņu poētiska asociāciju mozaīka par Latvijas Nacionālo operu kā katra īpašo, personisko Balto Namu.

- LTV1 no 6. līdz 22. decembrim tika demonstrēta arī 22. decembrī notiekošā **LNO Jubilejas koncerta tiešraides pašreklāma** (garums 30 sekundes, pārraidīta 180 reižu), tādējādi veidojot publicitāti ne tikai tiešraidei, bet arī LNO un jubilejas koncertam.
- Decembrī LNO galerijā notika Latvijas Mākslas akadēmijas Scenogrāfijas nodaļas studentu darbu **izstāde P.S. OPERA**, kas demonstrēja laikmetīgu, novatorisku un izaicinošu redzējumu par operas un baleta tēmu.
- Savā jubilejā LNO organizēja arī **labdarības akciju**, dāvinot ielūgumus Latvijas mūzikas skolu skolotājiem, pedagogiem un sociāli jutīgām grupām.

LNO jubilejas sezonas ietvaros notika arī plašas sabiedrisko attiecību kampaņas, tās ietvaros realizēti šādi projekti:

- **LTV 1** tika parādīti divpadsmit **LNO mākslinieku portretu raidījumi** (oktobris - decembris),
- **LTV1 raidījumam 100g kultūras** notika speciālizlaidums par LNO vēsturi un šodienu,
- **Latvijas Radio programmā Klasika** tika translēti vēsturiskie LNO izrāžu ieraksti (12 ieraksti, vienu reizi mēnesī),
- **Latvijas Radio 1. programmā** – reizi mēnesī raidījumā *Silueti* sižeti par LNO vēsturi,
- **Kultūras Dienā** tika ievietota vērienīga publikācija par LNO dzimšanas datumu,
- **žurnālā Leģendas** – izvēsta publikācija par LNO personībām un vēstures peripetijām,
- **žurnālā L'Officiel** – fotosesija ar LNO operas un baleta māksliniekiem,
- **intervijas ar LNO māksliniekiem** dažādos žurnālos un laikrakstos.

2.2. Rīgas Operas festivāls 2009

Rīgas operas festivāls kopš 1998. gada pozicionē sevi kā nozīmīgs Rīgas kultūras dzīves notikums. Ideja rezumēt sezonas veikumu, ik gadus jūnija divās nedēļās piedāvājot pārdomātu, stilistiski sabalansētu opermūzikas programmu, izrādījies ļoti veiksmīga.

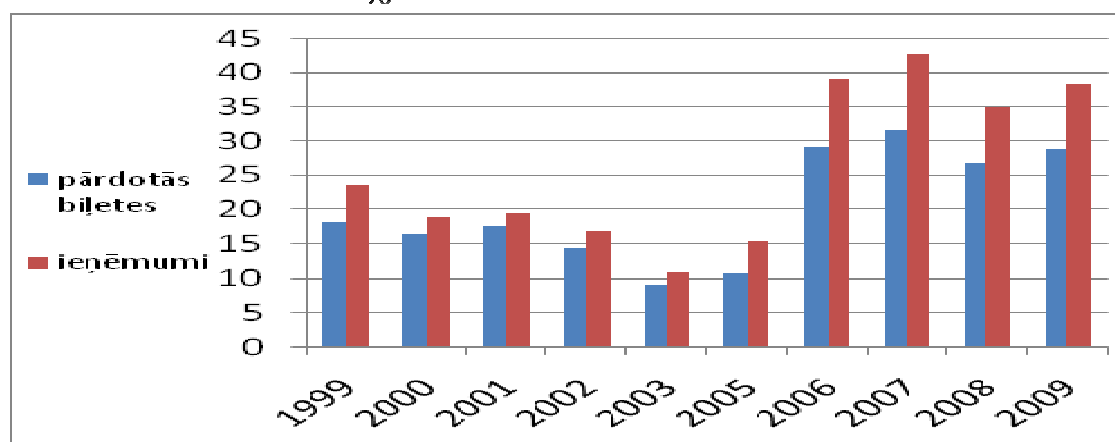
2009. gada festivāla programma

2.06.	Ē. Ešenvalds	AUGĻU KOKS IR JĀZEPS
3.06.	Ž. Bizē	KARMENA
4.06.	V. A. Mocarts	BURVJU FLAUTA
5.06.	G. Doniceti	MĪLAS DZĒRIENS
6.06.	V. A. Mocarts	DONS ŽUANS
7.06.		Kamermūzikas koncerts
7.06.	R. Vāgners	KLĪSTOŠAIS HOLANDIETIS
9.06.	Ē. Ešenvalds	AUGĻU KOKS IR JĀZEPS
10.06.	V. A. Mocarts	DONS ŽUANS
11.06.	R. Vāgners	KLĪSTOŠAIS HOLANDIETIS
12.06.	Ž. Bizē	KARMENA
13.06.	F. Doniceti	MĪLAS DZĒRIENS
14.06.	A. Dvoržāks	REKVIĒMS

2009. gada Rīgas Operas festivālā, kurš notika divpadsmito reizi, festivālā blakus pieredzējušiem vokālās mākslas meistariem un īpašajiem festivāla viesiem sevi pieteica jaunā Latvijas dziedātāju paaudze – mākslinieki, kas tikko sākuši savu karjeru: Inga Šļubovska, Gunta Davidčuka, Dana Bramane, Irma Pavāre, Baiba Berķe, Andris Ludvigs, Raimonds Bramanis u. c.

Noturīgi augstais apmeklētības rādītājs, augošā publikas un mūzikas kritiķu interese 12 gadu laikā izveidojusi pastāvīgu festivāla auditoriju. Nemainīgi stabils ir organizēto tūrisma grupu īpatsvars festivāla apmeklētāju vidū.

Organizētām tūristu grupām pārdoto biļešu skaits
ROF
%

2.3. LNO Izglītības programma 2009. gadā

2.3.1. Sarunas pirms pirmizrādēm

No jaunās sezonas sākuma LNO Izglītības programma piedāvā lekciju ciklu **Sarunas pirms pirmizrādēm**: pirms operu un baleta pirmizrādēm tiek rīkotas **lekcijas/diskusijas** par attiecīgo operas vai baleta izrādi. Lekciju cikls notiek sadarbībā ar Latvijas Nacionālās operas fondu un LNO Izglītības programmas patronu A/S *Swedbank*. 2009. gada 2. novembrī notika sezonas pirmā publiskā lekcija, kura bija veltīta Žila Masnē operai *Verters*. Pasākumā piedalījās izrādes režisors un LNO direktors Andrejs Žagars, kā arī izrādes radošais sastāvs. Lekciju *Vienkārši Šarlote* par Žila Masnē operas *Verters* tēmu prezentēja muzikologs Mikus Čeže. 2009. gada 4. novembrī skatītāji vēroja operas *Verters* ģenerālmēģinājumu diriģenta Modesta Pitrena un režisora Andreja Žagara vadībā. Uz pirmo cikla pasākumu tika pārdotas 45 biļetes un ieradās apmēram tikpat daudz lūgto viesu.

2.3.2. Ekskursijas

Viena no vislielāko popularitāti guvušajām LNO izglītības aktivitātēm ir **ekskursijas** LNO telpās gida pavadībā latviešu, krievu, angļu un vācu valodā. Ekskursijas notiek pēc individuāli saskaņota grafika dažāda vecuma skolu grupām Projektu nedēļas ietvaros vai īpašu skolas ekskursiju dienu ietvaros, kā arī interešu pulciņiem, Latvijas un ārvalstu studentiem (arhitektūras, mākslas un mūzikas studenti), tūristiem (sadarbība ar tūrisma kompānijām), individuāliem interesentiem un operas žanra mīļotājiem. Ekskursijas notiek ārpus mēģinājumu norises laika. LNO piedāvā arī regulāras vasaras ekskursijas Rīgas viesiem jūlijā un augustā (divas reizes nedēļā angļu un vācu valodā).

2.3.3. Operas pasakas

Iepriekšējo sezonu veiksmīgā pieredze, skatītāju lielā atsaucība un kopīga mērķu īstenošana pierādīja operas Izglītības programmas nepieciešamību, tāpēc 2009. gadā A/S Swedbank no vienkārša Operas atbalstītāja kļuva par LNO Izglītības programmas patronu, turpinot Izglītības programmas attīstības veicināšanu. LNO Izglītības programmas mērķauditorija ir ģimenes ar bērniem, kas sasaucas ar A/S Swedbank biznesa filozofiju un sociāli atbildīgo sponsorēšanas politiku, jo bērni ir sabiedrības nākotne, tāpēc A/S Swedbank īpašu vērtību piešķir projektiem, kas veicina jauniešu daudzpusīgu izaugsmi un personību veidošanos.

LNO Izglītības programma turpina jau aizsākto tradīciju, darbojoties divos virzienos pasākumu ciklā **Operas pasakas** – pasākumi tikai bērniem un pasākumi visai ģimenei, kas ļauj iepazīt operas iestudēšanas procesu. 2009. gada repertuārā bija sastopami sekojoši Operas pasaku cikla Izglītības projekti – *Operas putni*, *Karabasa-Barabasa teātris*, *Pasaka par Leļļu Meistaru* un *Pasaku par lācīti Tobiasu un nozagtajām notīm*.

Nosaukums	Pasākumu skaits	Pārdoto biļešu skaits
Pasaka par lācīti Tobiasu	12	709
Pasaka par leļļu Meistaru	10	667
Karabasa-Barabasa teātris	2	45
Operas putni	1	30
	Kopā:	1451

2.3.4. Opera ciemojas

2009. gadā LNO Izglītības programmas ietvaros tika uzsākts jauns pasākumu cikls **Opera ciemojas**, kas piedāvā operas mākslinieku ciemošanos tur, kur viņus gaida – dažādos reģionālajos kultūras namos, skolās, bērnu namos utt.

No 2009. gada 13. decembra līdz 20. decembrim LNO viesojās deviņos Latvijas lielākajos bērnu namos ar Jāņa Lūsēna un Māras Zālītes *Leļļu operas* koncertuzvedumu.

2.4. Viespedagogi un repetitori

Vitālija Gavrilova ģimenes dibinātās Izglītības studijas, Latvijas Nacionālās operas Fonda un A/S Swedbank atbalsts sniedza iespēju LNO solistiem piedalīties vokālā viespedagoga Paolo De Napoli meistarklasēs Rīgā, kā arī apmeklēt Margaretas Honigas meistarclases Amsterdamā.

Jaunie diriģenti Aigars Meri un Atvars Lakstīgala apmeklēja diriģēšanas meistarclases pie Nēmes Jervi Igaunijā.

Koncertmeistarei Elizabetei Štrantei bija iespēja apmeklēt Baireitas festivālu Vācijā, piedaloties R. Vāgnera tetraloģijas *Nibelunga gredzens* mēģinājumu procesā.

2009. gadā Rīgā viesojās baleta repetitors Juhani Terasvouri no Somijas.

Operas koncertmeistariem un režisoru asistentiem bija iespēja papildināt itāļu valodas zināšanas.

2.5. Sadarbības projekti

2009. gadā tika uzsākts **izrāžu apmaiņas** projekts ar Erfurtes teātri Vācijā. Sadarbības līguma ietvaros Latvijas Nacionālā opera saņēma Ž. Masnē operas *Verters* dekorācijas un kostīmus, iestudējumu realizējot ar saviem māksliniekiem. 2010. gada beigās plānots apmaiņā Erfurtes teātrim nodot G. Doniceti operas *Milas dzēriens* dekorācijas un kostīmus. Šāda sadarbība nodrošina efektīvāku finanšu līdzekļu izmantošanu un izrāžu daudzveidības

nodrošināšanu īpaši ekonomiskās krīzes apstākļos, kad valsts dotācija tika ievērojami samazināta viena kalendārā gada laikā.

2.6. Sadarbība ar kultūras organizācijām

2009. gadā turpināta jau par tradīciju kļuvusī **Latvijas Lielās mūzikas balvas** pasniegšanas ceremonijas organizēšana Latvijas Nacionālajā operā. Šis projekts tika realizēts sadarbībā ar *Latvijas koncertiem*.

LNO turpina **sadarbību ar Latvijas sabiedriskajām raidorganizācijām** operas izrāžu, kā arī koncertu pieejamības veicināšanai. **Latvijas Televīzija** (LTV) veikusi AS *Latvijas Gāze* Gada balvas pasniegšanas ceremonijas un laureātu koncerta televīzijas ierakstu un demonstrēšanu LTV 1. kanālā. Ar īpašu raidījumu programmu vairāku mēnešu garumā tika atzīmēta Latvijas Nacionālās operas 90 gadu jubileja, veidojot aktualitāšu raidījumus *100g kultūras*, kā arī demonstrējot portretraidījumus no LTV arhīviem. LNO 90 gadu jubilejas koncerts 22. decembrī tika pārraidīts tiešraidē LTV 1, pirms koncerta un starpbrīžos veidojot intervijas gan no aizskatuves, gan iztaujājot koncerta apmeklētājus. Tika papildināta arī dokumentēto izrāžu kolekcija, ierakstot baletu *Bīstamie sakari* (A. Maskata mūzika, K. Pastora horeogrāfija).

Sadarbībā ar **Latvijas Radio** LR 3 *Klasika* tiešraidēs tika translētas operu pirmizrādes un īpašie LNO koncerti, tostarp kamerģmūzikas koncerti Beletāžas zālē. 2009. gadā tiešraidē tika pārraidītas šādu operu pirmizrādes: G. Doniceti *Mīlas dzēriens*, V. A. Mocarts *Dons Žuans*, Ž. Masnē *Verters*, kā arī Jāņa Apeiņa solokonzerts, koncerts *Alfrēdam Kalniņam – 130*, LNO 90 gadu jubilejas koncerts un Vecgada koncerts. Ierakstīts un pārraidīts arī Ineses Galantes solokonzerts un Anitas Garančas jubilejas koncerts.

2.7. Sadarbība ar izglītības iestādēm

2009. gadā veiksmīgi turpinājās **sadarbība ar Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmiju** (JVLMA). Jau tradicionāli sezonas nobeigumā tika organizēta JVLMA Vokālās nodaļas studentu noklausīšanās LNO. Studentu atlase notiek pēc eksāmeniem Mūzikas akadēmijā, un to veic LNO mākslinieciskais direktors Arturs Maskats un JVLMA Vokālās nodaļas vadītāja Lilija Greidāne. Pēc 2009. gada noklausīšanās LNO uzmanības lokā palikuši vairāki dziedātāji, no kuriem jaunais mecosoprāns Laura Grecka uz LNO skatuves debitēja jau rudenī Alfrēda Kalniņa jubilejas koncertā.

Sadarbībā ar Operdziedāšanas katedru LNO Jaunajā zālē notika viencēlienu operu – Ā. Ores *Gunda* un I. Stravinska *Lakstīgala* uzvedums Uģa Brikmaņa un Gunta Gailīša režijā ar JVLMA studentu piedalīšanos, pie diriģenta pulsts Viesturs Gailis.

LNO Jaunajā zālē tika organizētas trīs JVLMA Horeogrāfijas nodaļas studentu diplomdarbu izrādes, kur savus darbus vērtēšanai nodeva desmit jaunie horeogrāfi.

Sadarbība turpinās ar Rīgas horeogrāfijas vidusskolu (RHV). LNO Lielajā zālē notika RHV audzēkņu koncerts. RHV audzēkņi regulāri piedalās LNO izrādēs, un repertuāra afišā joprojām ir iekļauts RHV iestudējums – U. Prauliņa balets *Sniegbaltīte un septiņi rūķīši*.

Veiksmīgi turpinājusies arī sadarbība ar **Latvijas Mākslas akadēmiju**. Jau tradicionāli LNO galvenā scenogrāfa Andra Freiberga vadībā LMA Scenogrāfijas nodaļas studenti tiek regulāri aicināti iepazīties ar teātra specifiku, raisot interesi par LNO nepieciešamajām profesijām, kas saistītas ar vizuālo mākslu (dekoratori, butafori, gaismu mākslinieki). 2009. gada nogalē LNO 90. jubilejas pasākumu ietvaros LNO telpās bija skatāma Mākslas akadēmijas scenogrāfijas studentu darbu izstāde par operas tēmu.

2.8.Labdarība

Saskaņā ar noslēgto līgumu ar Kultūras ministriju LNO piešķir izrāžu biļetes ar 100% atlaidi labdarības nolūkos. 2009.gada laikā piešķirtas 756 šādas biļetes, t.sk. Aizkraukles bērnu nama patversmei „Dzeguzīte”, Bērnu brīvā laika centram „Ligzdiņa”, Rīgas 1. Specializētajai internātpamatskolai, Bērnu namam „Ziemeļi”, Invalīdu sporta klubam „Medūza”, Rīgas bērnu mūzikas skolām, Multiplās sklerozes slimnieku asociācijas Kurzemes nodaļai, Zvannieku bērnu namam u.c.

3. MĀRKETINGA UN KOMUNIKĀCIJU STRATĒGIJAS ATTĪSTĪBA

3.1. Drukātās reklāmas un informācijas materiālu sagatavošana

2009.gadā LNO ir aktīvi strādājusi, sagatavojot dažādus **reklāmas un informācijas materiālus drukātā formā**, kuri tiešā veidā stimulējuši biļešu tirdzniecību. Šie materiāli kļuvuši pārskatāmāki un vēl tiešāk uzrunā mērķauditoriju. Pilnveidots arī to korporatīvais stils. Ir gatavoti gan sezonas repertuāru reklamējošie materiāli (repertuāra kalendāri, mēneša repertuāra plakāti), gan arī jauniestudējumu, atjaunoto izrāžu, koncertu un īpašo pasākumu izdevumi (plakāti, skrejlapas).

Operas avīze, kuras pirmais numurs iznāca 2007. gada jūnijā, 2009. gadā turpinājusi iznākt pilnveidotā formātā, kļūstot gan vizuāli atraktīvāka, gan saturiski saistošāka un piedāvājot satura kopsavilkumu arī angļu valodā. Taču, sakarā ar avīzes reklamdevēju finansējuma samazināšanos, samazinājies arī avīzes iznākšanas biežums – 2009. gadā iznākuši tikai 2 numuri (februāris/marts, 2009 un ROF 2009 speciālizdevums) 5000 eksemplāru lielā tirāžā. Šī bezmaksas avīze, kura jau ieguvusi savu pastāvīgo lasītāju un reklamdevēju loku, dāvā iespēju operatīvi un padziļināti iepazīties ar LNO aktualitātēm, notikumiem un personībām, emocionāli un informatīvi uzrunājot savu esošo un potenciālo mērķauditoriju. ROF 2009 numurs tika izdots latviešu un angļu valodā. Tādējādi tika paplašināts avīzes lasītāju loks, uzrunājot arī ārzemju, tai skaitā tūristu, auditoriju. *Operas avīze pdf* formātā pieejama arī LNO mājas lapā.

3.2. Reklāmas un informācijas materiālu izplatīšana

LNO aktivizējusi reklāmas un informācijas materiālu, kā arī savu izdevumu (t.sk. Operas avīzes) izplatīšanu dažādās publiskās vietās gan Latvijā, gan citās valstīs, tādējādi nodrošinot ar informāciju savus esošos klientus, kā arī uzrunājot piesaistot potenciālo mērķauditoriju.

Kā efektīva reklāmas un informācijas izplatīšanas vieta tiek izmantotas **LNO kases**, kur plašā klāstā tiek izvietoti LNO drukātie reklāmas un informācijas materiāli, kā arī videoreklāma – gan jauniestudējumu videoklipi, gan videomateriāls ar LNO repertuārā esošo izrāžu fragmentiem. Lai uzrunātu savu esošo auditoriju, materiāli tiek izvietoti arī **Operas publiskajās telpās**, kur tie ir pieejami pirms izrādēm un starpbrīžos.

2009.gadā LNO ievērojami paplašinājusi savu **reklāmas un informācijas materiālu izplatīšanas areālu**. Drukātie reklāmas materiāli tiek izvietoti mākslas un kultūras organizācijās Spīķeros (laikmetīgās māksla centrā *kim*, kafejnīcā *Meta Kafe*, *Latvijas Koncertu telpās*), kā arī Lielajā Ģildē, galerijā *Istaba*, grāmatnīcā *Zvaigzne ABC*, kinoteātros *Parex Plaza* un *Kino Rīga*, *Galerijā Centrs*, bibliotēkās un citās kultūras un izklaides vietās un izglītības iestādēs. Lai panāktu sinerģijas efektu, sadarbība šajā jomā notiek arī ar LNO patroniem, atbalstītājiem un sadarbības partneriem.

Lai sasniegtu **tūristu mērķauditoriju**, LNO sagatavotie materiāli tiek izvietoti Tūrisma un Informācijas centros, Rīgas viesnīcās, kafējnīcās un restorānos. Viesnīcām īpaši tiek drukātas minikartes ar ikmēneša LNO repertuāru. Materiālus saņem arī Latvijas tūrisma aģentūras. 2009. gadā LNO ir kļuvusi par aģentūras LIVERIGA sadarbības partneri. LIVERIGA nodrošina LNO pasākumu iekļaušanu savās reklāmas kampaņās, kā arī LNO materiālu izplatīšanu savos un savu sadarbības partneru informācijas kanālos. LNO sadarbojas ar Latvijas Tūrisma Attīstības aģentūru savu materiālu izplatīšanā dažādos starptautiskos tūrisma nozarei veltītos gadatirgos un mesēs Londonā, Berlīnē, Stokholmā, Viļņā u. c.

LNO turpina regulāri izvietot savu produktu reklāmu dažādos **drukātos medijos, radio un televīzijā**. Pateicoties informatīvajiem atbalstītājiem, LNO reklāma un informācija tiek izvietota žurnālos *Rīgas Laiks*, *Baltic Outlook*, *Lilit* (latviešu un krievu versija) *Mūzikas Saule*, *Studija*, *Māksla Plus*. Pateicoties žurnāla daudzskaitlīgajai auditorijai, reklāmas laukums tiek ievietots arī *Privātajā dzīvē*. LNO savus reklāmas laukumus izvieto arī starptautiskos operas un mūzikas žanra žurnālos – *Opera Now* (Anglija), *Opera Magazine* (Anglija), *Das Opernglass* (Vācija) un citos izdevumos. Radio stacijās *Latvijas Radio 1*, *Klasika*, *Star FM* un *Naba* tiek izvietoti audio dzingļi, sludinājumi, kā arī ar LNO pasākumiem saistīti konkursi. Lai piesaistītu krieviski runājošo auditoriju, LNO video klipus izvietojumā sadarbojas ar televīzijas kanālu *Pervij Baltiskij Kanal*. Latvijas Televīzijā tiek pārraidīti video klipī un sludinājumi.

Paralēli tam LNO strādā pie savu reklāmas un informācijas materiālu **integrēšanas pilsētvidē**. Pie Operas fasādes centrālās un dienesta ieejas vienlaicīgi tiek izvietoti divi vides baneri, kas reklamē attiecīgā laika perioda īpašos notikumus LNO – pirmizrādes, koncertus un Rīgas Operas festivālu. LNO pasākumi tiek reklamēti arī citās vietās pilsētvidē – Rīgas domes lielformāta reklāmas stendos, kā arī *Clear Channel* un *JC Decaux* vides stendos. Šāda veida reklāma tiek īpaši aktivizēta tūrisma sezonas mēnešos.

LNO aktivizējusi arī operatīvāko un efektīvāko mārketinga instrumentu – **tiešo mārketingu**. LNO mājas lapā ir pieteikušies vairāk nekā 2000 interesentu, kuri regulāri saņem LNO jaunumus un īpašos piedāvājumus (piemēram, iespēju iegādāties biļetes ar atlaidēm uz noteiktām izrādēm) savā e-pastā. Tiešā mārketinga instrumenti tiek izmantoti arī sadarbībā ar LNO sadarbības partneriem, patroniem, atbalstītājiem un tūrisma aģentūrām.

3.3. Reklāma un informācija interneta vidē

2009. gada janvārī tika sākts darbs pie jaunas LNO **interneta lapas www.opera.lv versijas** veidošanas. No 2009. gada 1. jūlija LNO esošajiem un potenciālajiem skatītājiem ir pieejama funkcionāla, lietotājiem draudzīga, plašu informācijas klāstu saturoša un vizuāli atraktīva LNO interneta lapa, kas kļuvusi par mūsu visoperatīvāko informācijas avotu un piedāvā sekojošas iespējas:

- sadaļā *Operas aktualitātes* – svarīgākie jaunumi un tuvāko dienu repertuārs,
- sadaļā *Repertuārs* – viss plānotais repertuārs, diriģenti un izpildītāju sastāvi, biļešu cenas, iespēja pirkt biļetes un veikt rezervācijas, kā arī uzzināt jau notikušu izrāžu sastāvus un datumus arhīvā,
- sadaļā *Izrādes un koncerti* – aktuālo izrāžu fotogalerijas un videofragmenti, iestudējumu saturs un izpildītāju sastāvi, iespēja pievienot atsauksmes par attiecīgo iestudējumu, informācija par LNO koncertiem un aktuālajām viesizrādēm, šobrīd repertuārā neesošu izrāžu arhīvs,
- sadaļā *Izglītības programma* – informācija par bērnu un ģimenes pasākumiem un izglītojošo lekciju cikliem Operā, operas un baleta leksikas vārdnīca,

- sadaļā *Rīgas Operas festivāls* – informācija par tuvākā festivāla norisi un programmu, kā arī iepriekšējo gadu arhīvs,
- sadaļā *Par Operu* – LNO vēsture, LNO 90 gadu jubilejas īpašie pasākumi (videostāsti, videoklipi, fotogalerija), visi Operas Avīzes numuri, iespēja doties virtuālā pastaigā gar Operas ēku un aplūkot nama interjeru ar 360° panorāmu, LNO darbinieku saraksts, telpu fotogalerija, pieejamie pakalpojumi ārpus izrādēm (ekskursijas, kafejnīcas rezervācijas, LNO kasēs iegādājamā produkcija), AS *Latvijas Gāze* Gada balvai veltīta sadaļa,
- sadaļā *LNO mākslinieki* – operas un baleta solistu, diriģentu, režisoru, horeogrāfu un citu mākslinieku, kuri strādājuši vai viesojušies LNO, biogrāfijas, lomu un iestudējumu saraksti un portreti;
- sadaļā *Biļetes un abonementi* – zāles plāns, biļešu cenu kategorijas, abonementi, informācija par vispārējiem noteikumiem un pastāvīgajām atlaidēm.

LNO interneta lapa piedāvā arī iespēju pieteikties jaunumu saņemšanai e-pastā, uzdot savus jautājumus LNO darbiniekiem, ātri un operatīvi iepazīties ar iepirkumu un konkursu noteikumiem, uzzināt preses konferenču datumus (īpaši preses pārstāvjiem domātā sadaļā), kā arī lasīt, kādēļ mūs atbalsta LNO patroni.

Mājas lapas statistika uzrāda izcilus rezultātus. No 1. jūlija, kad mājas lapa kļuva pieejama publiski, līdz 31. decembrim to skatījuši 1 142 699 apmeklētāji, no kuriem 42.95 % ir jauni apmeklētāji. Vidējais viena apmeklējuma atrašanās ilgums mājas lapā ir vairāk nekā 4 minūtes.

LNO efektīvi turpina sadarbību ar dažādiem **interneta portāliem**, izvietojot tur gan informāciju, gan reklāmas banerus. Visaktīvākā sadarbība notikusi ar portāliem www.delfi.lv, www.tvnet.lv, www.lmic.lv, www.music.lv, www.kasjauns.lv, www.mango.lv, www.studentnet.lv, www.diena.lv, www.telegraf.lv, www.novonews.lv. Lai piesaistītu tūristu auditoriju, tiek turpināta aktīva sadarbība ar tūrisma aģentūru interneta portāliem un arī ar Latvijas viesnīcu un restorānu asociācijas portālu www.hotel.lv. Tajos tiek izvietota LNO aktuālā informācija un reklāmas baneri ne tikai par izrādēm, bet arī citiem piedāvājumiem (ekskursijas, glāze šampanieša pirms vai pēc ekskursijas, pirms izrādes), kuru mērķauditorija ir tūristi.

Notiek arī aktīva iesaistīšanās dažādos **sociālajos tīmekļos**, kuru loma un iedarbības kapacitāte mediju telpā strauji palielinās. Latvijas populārākajā portālā www.draugiem.lv, kurā 12. martā bija 2 600 205 reģistrēti lietotāji, izveidota operas domubiedru un diskusiju grupa, kurā šobrīd ir 541 biedrs (grupas interešu lokā – operas norises Latvijā un pasaulē, grupas administrators – LNO Mārketinga un komunikāciju daļas darbinieks). Šajā portālā izveidota arī tieši LNO veltīta mājas lapa, kura informē par LNO aktualitātēm, īpašajiem piedāvājumiem, kā arī fotogrāfiju un video klipu formā sniedz ieskatu LNO izrādēs un citās aktivitātēs. Šai lapai ir 152 sekotāji. Sava domubiedru grupa LNO ir arī vispasaules sociālajā tīmeklī *facebook*.

3.4. Sabiedrisko attiecību aktivitātes

LNO aktīvi sadarbojas ar latviešu un krievu valodā strādājošiem plašsaziņas līdzekļiem, darbojoties ar dažādiem komunikācijas modeļiem: sniedzot informāciju par visiem LNO notikumiem (97 preses relīzes), organizējot intervijas ar māksliniekiem, veicinot arī analītisku materiālu par LNO sniegumu tapšanu, kā arī sniedzot LNO viedokli par dažādām tēmām. Aktīvākas kampaņas tika izvērstas saistībā ar jauniestudējumiem *Kopēlija*, *Mīlas dzēriens*, *Tango Plus/Ceļojumi*, *Dons Žuans*, *Verters* un Mihaila Bariņņikova viesizrādi. Galvenie mediju attiecību akcenti ir operdziedātāju un baleta mākslinieku, LNO produktu atpazīstamības veicināšana un LNO kā progresīvas kultūras iestādes tēla veidošana.

Aktīvas mādiņu kampaņas tika izvērstas arī saistībā ar citiem notikumiem, piemēram, *Latvijas Gāzes Gada balvai* tika rīkots publikas balsojums portālā *DELFI* par iecienītāko izrādi LNO. LNO jauniestudējumus un Rīgas Operas festivālu regulāri apmeklē un atspoguļo arī ārvalstu prese – recenzijas par LNO 2009.gadā bijušās starptautiskos izdevumos *Das Opernglas* (Vācija), *Opernwelt* (Vācija), *Opera Magazine* (Anglija), *Tidskriften Opera* (Zviedrija) *Aamulehti* (Somija), *Tageblatt*, *Luxemburger Post* (Luksemburga) u. c.

3.5. Sadarbība ar sponsoriem

2009. gadā sponsoru un ziedotāju interese sadarboties ar LNO ir saglabājusies, neskatoties uz sarežģīto ekonomisko stāvokli valstī. LNO sponsoru paleti veido lielākie Latvijas uzņēmumi, līderi savā segmentā.

2009. gadā viena no ilggadējo LNO atbalstītāju – AS *Swedbank* – finansiālais atbalsts pilnībā tika novirzīts LNO Izglītības programmai ar mērķi realizēt izglītojoši informatīvus pasākumus bērniem, kā arī veicināt LNO mākslinieku profesionālo izaugsmi. Tādējādi tika ievērojami paplašināta Izglītības programmas daudzveidība un pieejamība Latvijā.

Atbalstītājus izdevās piesaistīt divām operas pirmizrādēm, kā arī vienreizējam unikālam notikumam – LNO 90 gadu jubilejas koncertam un tā tiešraidei Latvijas televīzijā 2009. gada 22. decembrī.

Kopumā 2009. gadā LNO bija 16 sponsori un ziedotāji. Salīdzinot ar 2008. gadu, atbalstītāju skaits saglabājies nemainīgs. Diemžēl LNO atbalstītāju finansējums 2009. gadā bija Ls 203 096, kas ir par 64% mazāk nekā 2008. gadā. Salīdzinājumam – 2008. gadā LNO sponsoru un ziedotāju atbalsts sasniedza Ls 563 088.

2009. gada beigās notika svarīga vienošanās par divu jaunu kompāniju pievienošanos LNO atbalstītāju lokam: sākot ar 2010. gadu, ar kompānijas *Transport Systems* atbalstu pēc vairāk nekā divu gadu pārtraukuma LNO atkal ieguvusi Baleta patronu, bet par Orķestra patronu kļuvusi kompānija *BMW*.

4. BIĻEŠU IEŅĒMUMI

4.1. Reālie biļešu ieņēmumi

Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu vidējais LNO izrāžu un koncertu apmeklējums **palielinājies no 88% uz 89%**, kas pašreizējos valsts ekonomiskās krīzes apstākļos ir izcils rādītājs. Tomēr sakarā ar iedzīvotāju maksātspējas samazināšanos biļetes vidējā cena no 11,10 Ls 2008. gadā pazeminājusies uz 8,01 Ls 2009. gadā. Tādēļ samazinājušies arī biļešu ieņēmumi no 1 808 503 Ls uz 1 125 441 Ls. Uz LNO izrādēm un koncertiem 2009. gadā kopā nopirkta **140 544 biļetes**. Biļešu ieņēmumu plāna izpilde valsts finansiālās situācijas aspektā ir vērtējama kā salīdzinoši veiksmīga, jo 2009. gadā būtiski mainījās tirgus tendences, samazinoties iedzīvotāju brīvajiem līdzekļiem, kā arī uzņēmējiem pārskatot un samazinot izdevumus.

Apmeklētākās LNO operas izrādes:

Dž. Verdi *Aīda* – 98%

Dž. Verdi *Traviata* – 92%

Ž. Bizē *Karmena* – 92%

Dž. Pučīni *Madama Butterfly* – 92%

Apmeklētākās LNO baleta izrādes:

P. Čaikovskis *Riekstkodis* – 100%

P. Čaikovskis *Gulbju ezers* – 100%

M. Vainrots *Tango Plus. Ceļojumi* – 97%

4.2. Pārdošanas veicināšanas aktivitātes

Lai veicinātu biļešu pārdošanu, LNO ir izveidojusi dažādu atlaižu programmas, kuru mērķis ir palielināt LNO biļešu ienākumus.

2009. gadā veiksmīgi turpināta **pensionāru programmas** akcija, kas tika aizsākta 2008. gada oktobrī, lai veicinātu LNO piedāvājuma pieejamību sociāli mazaizsargātajām sabiedrības grupām un stimulētu biļešu pārdošanu. Katru mēnesi vienas repertuāra izrādes biļetēm pensionāri saņem 50% atlaidi. 2009. gadā šāda atlaižu programma tika piemērota astoņām operas un baleta izrādēm. Kopumā uz šīm izrādēm tika nopirkta 2200 biļetes. Tas apliecina, ka šī iespēja ir saistoša plašai pensionāru auditorijai.

Lai stimulētu biļešu tirdzniecību, mazāk pārdotās izrādes regulāri tika iekļautas LNO elektroniskajā datu bāzē esošo **pastāvīgo skatītāju** un **sadarbības partneru atlaižu programmā**, piedāvājot atlaides no 20% līdz 50% (pazeminātas cenas biļešu skaits ierobežots). Šajā programmā tika iekļautas septiņas izrādes un Alfrēda Kalniņa 130. jubilejas atceres koncerts, uz kuriem kopumā tika iegādātas 400 biļetes.

2009. gada Rīgas Operas festivāla laikā notika īpaša **atlaižu akcija 3 dienas x 3 stundas**. No 27. līdz 29. maijam no plkst. 12:00 līdz 15:00 ikvienam interesentam bija iespēja iegādāties ROF izrāžu biļetes ar 50% atlaidi. Akcijas laikā tika nopirkta 1629 biļetes.

Sākot ar 2009./2010. gada sezonu, LNO ir ieviesusi jaunu atlaižu programmu – **mēneša pirmās ceturtdienas akciju**. Katra mēneša pirmajā ceturtdienā uz atsevišķām attiecīgā mēneša repertuāra izrādēm ikvienam ir iespējams iegādāties biļetes ar 10–50% atlaidi. Piemērotās atlaides apjoms atkarīgs no attiecīgās izrādes biļešu pārdošanas rezultātiem. Oktobra (akcijā – 17 nosaukumi), novembra (akcijā – 7 nosaukumi) un decembra (akcijā – 6 nosaukumi) akcijās kopā pārdotas 3792 biļetes par summu 21 296.55 Ls.

5. PERSONĀLA IZMAIŅAS

2009. gadā Latvijas Nacionālā opera realizēja virkni pasākumu, kas vērsti uz personāla resursu pārstrukturizāciju un personāla izmaksu ekonomiju.

5.1. Bezalgas atvaļinājums

Uzsākot 2009. gadu un plānojot valsts budžeta finansējuma samazināšanos, LNO administrācija veica pārrunas ar piecām LNO darbiniekus pārstāvošajām arodbiedrībām un darbiniekiem individuāli, lai īstenotu plānu par darbinieku došanos vienu mēnesi ilgā bezalgas atvaļinājumā. Šis plāns paredzēja visu LNO struktūrvienību bezalgas atvaļinājumu plānošanu vienā laika periodā, kas ļautu atlikt aktīvās LNO sezonas uzsākšanu no septembra uz oktobri. Šāds risinājums ļāva par 8% ekonomēt ne tikai atalgojuma budžetu, bet arī ievērojami samazināt LNO kompleksa uzturēšanas izmaksas.

5.2. Atalgojuma izmaksu samazināšana par 15%

Diemžēl valsts finansējuma apjoma turpmākas samazināšanas ietekmē bija nepieciešams turpināt samazināt personāla izmaksas. LNO administrācija veica pārrunas ar arodbiedrībām un saskaņoja darbinieku atalgojuma izmaksu samazināšanu par 15%. Šis samazinājums tika panākts, gan pārstrukturizējot LNO struktūrvienību darbu (atalgojuma izmaksu ekonomija organizatoriska rakstura pārmaiņu rezultātā 15% apmērā), gan samazinot atsevišķu LNO struktūrvienību darbinieku noslogotību par 15%.

5.3. Darbinieku skaita samazināšana

2009. gadā darbinieku skaitu ietekmēja gan valsts pārvaldes plānotā valsts sektorā strādājošo skaita samazināšanas politika, gan izmaiņas nodokļu politikā, proti, pensiju samazināšana strādājošajiem pensionāriem, kas izraisīja strauju darbinieku aizplūšanu no uzņēmuma. Īpaši būtiskas sekas tas radīja tieši izpildītājmākslinieku struktūrvienībās, no kurām strauji un lielā apmērā pēc pašu vēlēšanās darba attiecības pārtrauca izdienas pensijas vecumu sasniegušie kora un orķestra mākslinieki.

Kopējais LNO strādājošo skaits ir samazināts par 88 darbiniekiem. 2009. gada nogalē LNO darbinieku skaits bija 515.

5.4. Ārštata izmaksu samazināšana

Līdzekļu ekonomēšanas nolūkā vairāki ārvalstu viesolisti un viesdiriģenti aizstāti ar vietējiem māksliniekiem, izvērtējot ietekmi uz māksliniecisko kvalitāti, kā arī autoratlīdzību un honorāru apmērus.

5.5. Konkursi uz vakantajām amata vietām

2009. gadā LNO tika rīkotas divas atklātas noklausīšanās, lai piesaistītu jaunus māksliniekus LNO korim.

6. NĀKOTNES ATTĪSTĪBAS PLĀNI

6.1. Mākslinieciskās attīstības plāni

6.1.1. Riharda Vāgnera tetraloģijas *Nibelunga gredzens* iestudējuma pabeigšana. Jau no 2006. gada Latvijas Nacionālā opera īsteno Riharda Vāgnera tetraloģijas *Nibelunga gredzens* iestudējuma projektu. 2009. gadā turpinājās pārrunas un sadarbības aprišu noteikšana ar izcilo R. Vāgnera mūzikas interpretu, diriģentu Kornelīusu Meisteru par darbu pie R. Vāgnera tetraloģijas *Nibelunga gredzens* iestudējuma Latvijas Nacionālajā operā. Lai arī ierobežotā finansējuma apstākļos nācās atteikties no operas *Dievu mījkrēslis* iestudēšanas 2009./2010. gada sezonas ietvaros un pārcelt to uz 2011. gada novembri, darbs pie idejas turpinās. Vērienīgākā operas desmitgades projekta *Nibelunga gredzens* pilnīga īstenošana – visu tetraloģijas daļu rādīšana – plānota 2013. gada vasarā, kad opermūzikas pasaule atzīmēs komponista Riharda Vāgnera divsimtgadi.

Bruno Skultes operas *Vilkaču mantiniece* jauniestudējums sadarbībā ar LNO Ģildi ASV. Latvijas Nacionālā opera sadarbībā ar LNO Ģildi Amerikas Savienotajās Valstīs ar mērķi veicināt latviešu opermūzikas un latviešu izpildītājmākslinieku popularizēšanu ir uzsākusi priekšdarbus *Vilkaču mantinieces* jauniestudējumam. LNO un LNO Ģilde ir apņēmušās realizēt šo sadarbību, iestudējot *Vilkaču mantinieci* Andreja Jansona muzikālajā redakcijā. Jauniestudējuma pirmizrāde plānota 2011. gada februārī. 2009. gadā aizsākās un turpinās

sarunas ar LNO Ģildes pārstāvjiem, lai vienotos par šī projekta īstenošanas pamatnostādņēm (muzikālais vadītājs un diriģents Andrejs Jansons, diriģents Aigars Meri, režisore Ināra Slucka) un citiem ar jauniestudējumu saistītajiem māksliniecišķajiem un organizatoriskajiem jautājumiem. Līdz šim *Vilkaču mantinieci* Latvijā skanējusi tikai vienu reizi – koncertizpildījumā B. Skultes 100. jubilejai veltītajā koncertā.

6.1.2. Sadarbība ar Baltijas valstu opereteātriem

2009. gada 13. novembrī Tallinā Igaunijas Republikas Kultūras ministrijā tika parakstīts triju Baltijas valstu opereteātru – Igaunijas Nacionālās operas, Latvijas Nacionālās operas un Lietuvas Valsts Akadēmiskā operas un baleta teātra – nodomu protokols, kas paredz regulāras viesizrādes: katrs teātris kaimiņvalstī rādīs trīs operas un divus baletus. Pirmās apmaiņas izrādes plānotas nākamajā – 2010./2011. gada – sezonā.

6.1.3. Rīga – Eiropas Kultūras Galvaspilsēta 2014. gadā

Aizsācies darbs pie iespējamām LNO projektu idejām, kuras varētu tikt piedāvātas Eiropas kultūras galvaspilsētas gadam. Latvijas Nacionālā opera kā lielākā kultūras institūcija valstī ar piedāvātajiem pasākumiem vēlētos uzsvērt mūzikas un dejas mākslu nozīmi jebkurā radošā dzīves izpausmē un atgādinātu gan Rīgas iedzīvotājiem, gan pilsētas viesiem par Latvijas Nacionālās operas nama un trupas daudzšķautnaino attīstību.

6.2. Saimnieciskās attīstības plāni

Saskaņā ar teritoriālās apsaimniekošanas izmaiņām ap Operas ēku LNO apsaimniekošanā nodota papildu platība 2884 kvadrātmetru apjomā. Sadarbībā ar SIA *Rīgas nami* labiekārtots laukums pie LNO centrālās ieejas, nomainīts bruģis un izveidota dekoratīvā ziedu dobe. Sagatavots laukums gar Kr. Barona ielu LNO ēku kompleksa II kārtas būvdarbu pabeigšanai.